

Tragedier under nordisk samarbeid

Både Danmark, Sverige og Norge har hatt sosialdemokratiske regjeringer samtidig, og gjennom mange år. Naturlig nok var kontakten mellom de tre land livlig, selv om det ikke alltid var enighet. Under dette samarbeid inntraff det tragiske begivenheter. Sveriges statsminister, Per Albin Hansson, døde den 6. oktober 1946 under en konferanse i Stockholm mellom representanter for Sveriges og Norges regjeringer. Han hadde ledet den svensk-norske konferansen fra kl. 10 om formiddagen, og den varte hele dagen. Deltakerne var etter møtet samlet ved et aftensbord i Operakjelleren, med Per Albin Hansson som hyggelig vert. Om natta døde han.

Statsminister Einar Gerhardsen holdt denne minnetalen i svensk radio, den ble også sendt over norsk kringkasting:

Sammen med statsrådene Torp, Evensen og Brofoss kom jeg i går formiddag hit til Stockholm for å ta del i konferansen med statsminister Per Albin Hansson og en del andre medlemmer av den svenske regjering. Konferansen, som tok til kl. 10 og varte hele dagen, ble ledet av statsministeren på hans vanlige rolige og gemyttlige måte. Konferansen drøftet spørsmål av stor betydning for begge land, og særlig var en opptatt av problemer som melder seg i samband med gjenreisningen i Norge.

I går kveld spiste vi middag sammen, og Per Albin Hansson var vår gjestfrie og hyggelige vert. Han var som vanlig munter og glad, og levende

opptatt av alle de aktuelle spørsmål som opptar oss alle. — For oss som gjennom en årrekke, med kortere eller lengre mellomrom, har hatt den glede å være sammen med Per Albin Hansson i nordiske møter, var det særlig hyggelig å møte ham igjen. Han var en typisk representant for det svenske folket, han var i beste forstand en generalnevner for deres vilje til å ta på seg store oppgaver, og til å løse dem på en solid og gjennomarbeidet måte. Han hadde en sjelden evne til å løse konflikter, og til å finne utveier i vanskelige situasjoner. Vi minnes også hans frodige menneskelighet og hans jevne og gode humør. Han hadde den egenskap som er så viktig for en leder, at han alltid var trofast mot sine medarbeidere, og han var alltid sine venners gode venn.

35 år gammel kom Per Albin Hansson for første gang med i den svenske regjering, og fra 1932 har han, med et opphold på 3 korte sommermåneder i 1936, vært Sveriges statsminister. Under hans ledelse av regjeringen har Sverige hatt en usedvanlig rik utvikling, økonomisk, sosialt og kulturelt. Det er blitt et av de mindre land i verden som tiltrekker seg internasjonal oppmerksomhet, og hvor samfunnsinteresserte personligheter fra hele verden søker inspirasjon og impulser. I hans tid har Sverige fått en sosiallovgivning som for øyeblikket er verdens beste og mest demokratiske. Det kulturelle liv har hatt en rik blomstring, og økonomisk har Sverige i dag en styrke som det er vanskelig å finne parallell til.

Hva statsminister Hansson har betydd for det svenske folket og det svenske samfunnet, vil først ettertida kunne vurdere fullt ut. Hva han har betydd for svensk og nordisk arbeiderbevegelse er også usedvanlig meget. Det er ikke lett å finne ord for det.

Som så mange av arbeiderbevegelsens store personligheter kom Per Albin Hansson fra et enkelt miljø, og han mistet aldri kontakten med det. Hans barndoms og ungdoms erfaringer var alltid rettesnoren for hans politiske virksomhet både som statsmann og som leder for den svenske arbeiderbevegelsen.

I Norge har det stått strid om Per Albin Hanssons navn. Når vi nå ved hans død skal vurdere hans innsats, vil det være en alminnelig oppfatning blant nordmenn at han også i krigens vanskelige år gjorde en positiv innsats av stor verdi for hele Norden. Alle som kjenner de indre forhold, som kjenner Per Albin Hanssons holdning og hans stilling til de konkrete problemer som meldte seg under krigen, vil vite at han var en god mann for Norge.

Per Albin Hanssons liv ble avbrutt mens han stod midt oppe i en rik arbeidsperiode i sitt eget liv, og i sitt lands utvikling. Hans liv var fylt av arbeid og strid. Han døde mens han stod midt oppe i realiseringen av

så mange av de mål han stilte seg da han som ung arbeider for 40 år siden begynte sin politiske løpebane.

For oss nordmenn vil hans død bli stående i et eget vemodig lys, fordi hans siste dag var viet Norge.